Nr. 3. Kraków, 18. stycznia 1907. Rok XXIV.

TYGODNIK ROLNICZY

Organ c. k. Towarzystwa Rolniczego Krakowskiego

wychodzi co piątek.

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi w państwie austr. rocznie **12 Kor.**, półrocznie **6 Kor.**, dla członków Towarzystw rolniczych i uczniów zakładów naukowych rolniczych rocznie **8 Kor.**, w Królestwie Polskiem rocznie **5 rs.**, a państwie niemieckiem **8 marek**. Pojedynczy numer **24 halerze**.
Prenumeratę należy nadsyłać do Administracyi: **Kraków, ul. Basztowa l. 6.**

Rękopisy nie nadające się do druku **zwraca się tylko na żądanie i na koszt autora.**
Listów nieopłaconych nie przyjmuje się.
Przedruk artykułów bez upoważnienia podpisanych autorów i podania źródła nie dozwolony.
Adres Redakcyi: **Kraków, ul. Basztowa l. 6.**

TREŚĆ:

Operacye agrarne w roku 1905.

Operacye agrarne dotyczą zarządzeń, których zadaniem jest wprowadzanie przy współudziale władz, ulepszeń w gospodarstwach rolnych i lasowych, celem umożliwienia właścicielom tychże prowadzenia gospodarki racyonalniejszej a tem samem i rentowniejszej.

Cel ten da się osiągnąć:

1) W drodze skupiania i łączenia gruntów (Komasacyi), usuwania utrudniających gospodarkę pomięszania parcel, w połączeniu z celowem zakładaniem dróg i rowów przy równoczesnem przeprowadzaniu potrzebnych melioracyi.

2) W drodze rozdziału nie uregulowanych wspólnych własności przez przydzielenie i oddanie w indywidualną własność gruntów, o ile przeciw temu nie zachodzą przeszkody ze względu na dobro publiczne.

3) W drodze uregulowania praw używania i gospodarowania na wspólnych gruntach, przez ustanowienie odpowiednich planów gospodarczych i statutów dotyczących zarządu.

W roku 1905 przeprowadzenie operacyi agrarnych, podobnie jak i w roku 1904, obejmowało kraje Dolno austryackie, Karyntyę, Krainę, Morawy, Śląsk i Galicyę; w krajach Dolno austryackich, Morawach i Galicyi przeprowadzono głównie komasacyę, zaś we wszystkich innych krajach głównie rozdziały i regulacye gruntów wspólnie używanych.

W Solnogrodzie gdzie ustawy o operacyach agrarnych z dniem 1 sierpnia 1905 r. weszły w życie, wydano w roku ubiegłym wszystkie zarządzenia odnoszące się do rozpoczęcia pracy.

Personal, który do przeprowadzenia odnośnych prac w sześciu wyżej wymienionych krajach był do dyspozycyi, składał się z 12 komisarzy miejscowych i 12 technicznych oddziałów, do których było przydzielonych 8 inspektorów, 17 nadgeometrów, 19 geometrów i 12 elewów z pośród urzędników ewidencyi katastru podatku gruntowego, tudzież 2 adjunktów, 8 asystentów i 18 technicznych pomocników. Oprócz tego przydzieleni byli komisarzowi miejscowemu w Galicy z ramienia Wydziału krajowego, do przeprowadzenia prac technicznych 7 inżynierów komasacyjnych i 1 technik-pomocnik

Ogólna suma przeprowadzonych po koniec r. 1905, operacyj, wynosi:

	124	komasacyj	z 117.436 h.	i 14.596	uczestnikami
	1399	podziałów	„ 125.303	„ i 32.606	„
	290	regulacyj	„ 38.849	„ i 9.833	„
Razem	1813	operacyj	z 281.588 h.	i 57.035	uczestnikami

z tego było przed r. 1905 formalnie ukończonych:

	43	komasacyj	z 32.445 h.	i 4.365	uczestnikami
	721	podziałów	„ 43.697	„ i 14.664	„
	143	regulacyj	„ 6.794	„ i 3.505	„
Razem	907	operacyj	z 82.936 h.	i 22534	uczestnikami

W roku 1905 ukończono formalnie:

	2	komasacye	z 112 h.	i 126	uczestnikami
	112	podziałów	„ 7.640	„ i 2.496	„
	9	regulacyj	„ 782	„ i 347	„
Razem	123	operacyj	z 8.534 h.	i 2.969	uczestnikami

Przeprowadzono faktycznie:

	33	komasacyj	z 29.530 h.	i 3.424	uczestnikami
	268	podziałów	„ 35.100	„ i 7.397	„
	31	regulacyj	„ 2.891	„ i 1.629	„
Razem	332	operacyj	z 67.521 h.	i 12.450	uczestnikami

W robocie pozostawało przeto z końcem r. 1905:

	46	komasacyj	z 55.349 h.	i 6.681	uczestnikami
	298	podziałów	„ 38.866	„ i 8.049	„
	107	regulacyj	„ 28.382	„ i 4.352	„
Razem	451	operacyj	z 122.597 h.	i 19.082	uczestnikami

Przyrost poszczególnych operacyj, w przeciwstawieniu do r. 1904 wynosi:

	8	komasacyj	z 9.688 h.	i 1659	uczestnikami
	112	podziałów i regulacyj	„ 7.655	„ i 2.129	
Razem	120	operacyj	z 17.343 h.	i 3.788	uczestnikami.

Oprócz tego przedłożono jeszcze z końcem r. 1905:

	17	wniosków o komasacyę
	450	„ „ podział
	133	„ „ uregulowanie
Razem .	600	wniosków operacyjnych do załatwienia.

O stanie robót w poszczególnych krajach należy zauważyć:

W Morawach ukończono formalnie i przeprowadzono faktycznie w r. 1905:

17 komasacyj	z 10.860 h.	i 1.897	uczestnikami
4 podziały	„ 134 „	i 101	„
2 regulacye	„ 332 „	i 274	„
Razem 23 operacyj	z 11.326 h.	i 2.272	uczestnikami

W robocie było:

9 komasacyj	z 5.400 h.	i 727	uczestnikami
1 podział	„ 11 „	i 73	„
1 regulacya	„ 70 „	i 36	„
Razem 11 operacyj	z 5.481 h.	i 836	uczestnikami

a mianowicie: wykonano w 8 wypadkach nowe zdjęcia (pomiary) terenu operacyjnego, w 6 wypadkach ocenę gruntów, w 5 wypadkach wytyczenie i odgraniczenie nowo odstąpionych parcel, wreszcie w trzech wypadkach oddanie w posiadanie nowych parcel.

Oprócz tego było z końcem r. 1905 jeszcze 7 wniosków komasacyjnych do rozpatrzenia.

Personal, który w kraju do przeprowadzenia tych operacyi stał do dyspozycyi, składał się z 1 komisarza miejscowego, 1 inspektora, 11 geometrów i 13 techników-pomocników.

W Dolnej Austryi przeprowadzono formalnie i faktycznie w r. 1905:

17 komasacyj	z 18.617 h.	i 1.605	uczestnikami
56 podziałów	„ 3.521 „	i 1.490	„
19 regulacyj	„ 1.640 „	i 1.037	„
Razem 92 operacyj	z 23.778 h.	i 4.132	uczestnikami

W robocie było:

33 komasacyj	z 42.447 h.	i 3.923	uczestnikami
36 podziałów	„ 2.694 „	i 1.181	„
21 regulacyj	„ 4.018 „	i 1.358	„
Razem 90 operacyj	z 49.159 h.	i 6.462	uczestnikami

a mianowicie, wykonano w 15 wypadkach nowe zdjęcia terenu operacyjnego, w 13 wypadkach ocenę gruntów, w 11 wypadkach wytyczenie i odgraniczenie nowo odstąpionych parcel, w 2 wypadkach sporządzenie planów melioracyjnych, wreszcie w 2 wypadkach odwodnienia pozostające w związku z przeprowadzeniem komasacyi.

Oprócz tego pozostało z końcem roku 1905 jeszcze 1 wniosek komasacyjny i 20 wniosków o przeprowadzenie podziałów i regulacyi do rozpatrzenia.

Personal zatrudniony przy przeprowadzeniu tych operacyi składał się z 3 komisarzów miejscowych, 2 inspektorów, 19 geometrów i 11 techników-pomocników.

Ażeby w gminach w których komasacye zostały już przeprowadzone, wprowadzić również i gospodarkę na racyonalniejsze tory, sporządzono jak i w latach poprzednich, plany gospodarcze i rozdano je bezpłatnie między interesowanych. Celem poparcia tej akcyi w dalszym ciągu udzieliło Ministerstwo rolnictwa 3 premie każda po 300 kor. za najlepsze prowadzenie gospodarki na podstawie udzielonych planów gospodarczych, które w r. 1908 zostaną rozdane.

Również i pozostające w związku z komasacyami, zalesienia przestrzeni pokrytych lotnymi piaskami na „Polach morawskich“ (Marchfeld) prowadzono dalej z dobrym skutkiem.

W Karyntyi ukończono formalnie i przeprowadzono faktycznie w r. 1905:

152 podziałów	z 15.619 h.	i 2.492	uczestnikami
19 regulacyj	„ 1.701 „	i 665	„
Razem 171 operacyj	z 17.320 h.	i 3.157	uczestnikami

W robocie było:

133 podziałów	z 16.782 h.	i 2.732	uczestnikami
72 regulacyj	„ 22.227 „	i 2.207	„
Razem 205 operacyj	z 39.009 h.	i 4.939	uczestnikami

a mianowicie wykonano w 39 wypadkach nowe zdjęcia terenu operacyjnego, w 15 wypadkach oszacowanie parcel, w 21 wypadkach wytyczenie i odgraniczenie nowo odstąpionych parcel i w 11 przypadkach oddanie w posiadanie nowych parcel.

Oprócz tego było jeszcze do rozpatrzenia:

2	wnioski o komasacyę.
72	wniosków o podział,
112	wniosków o regulacyę
Razem 186	wniosków operacyjnych.

Personal zajęty przy tych operacyach agrarnych składał się z 3 komisarzy miejscowych, 2 inspektorów i 8 geometrów. Skonstatowane już w roku zeszłym dążenie do przeprowadzenia operacyj agrarnych w Karyntyi w kierunku regulacyi terenów leśnych i hal w przeciwstawieniu do podziałów zwiększyło się jeszcze w r. 1905, co jako dodatni objaw zaznaczyć należy. Kroki przedsiębrane w roku zeszłym celem doprowadzenia do skutku komasacyi, zostały o tyle uwieńczone pomyślnym wynikiem, że rzeczywiście wniesiono dwa wnioski o przeprowadzenie komasacyi.

Rozpoczęte przez władze rolnicze, a pozostające w związku z regulacyami melioracye, były w dalszym ciągu prowadzone z dobrymi wynikami. Na 6 halach prowadzono pracę w dalszym ciągu, zaś na obszarach nową pracę rozpoczęto.

Liczne podania wniesione w tym kierunku świadczą najwymowniej o zainteresowaniu się ludności w Karyntyi, ulepszeniami hal i połonin górskich.

W Krainie ukończono formalnie i przeprowadzono faktycznie w r. 1905.

157 podziałów z 22298 h. i 5445 uczestnikami.

W robocie było:

119 podziałów	z 17193 h.	i 3728	uczestnikami
7 Regulacyi,	z 2067 h.	i 751	„
Razem 126 operacyi	z 19260 h.	i 4479	uczestnikami

A mianowicie przeprowadzono w 39 wypadkach nowe zdjęcia terenu operacyjnego, w 37 wypadkach oszacowanie parcel, w 30 wypadkach wytyczenie i odgraniczenie nowo odstąpionych parcel wreszcie w 26 wypadkach oddanie w posiadanie nowych parcel gruntowych.

W końcu roku 1905 wniesiono jeszcze:

3	wnioski komasacyjne
342	wniosków o podział
194	wniosków o regulacye
Razem 539	wniosków operacyjnych z obszarem 30.365 h. i z 9584 uczestnikami.

Ponieważ ilość operacyi agrarnych w Krainie wynosi obecnie dwa razy tyle, ile tych prac wykonano łącznie, w przeciągu 15 lat, wydaje się pomnożenie personalu technicznego koniecznem, jeżeli ludność ma rychło korzystać z wyników operacyi agrarnych, a to tem więcej, że tamtejsze stosunki wymagają jak najrychlejszego rozdziału bardzo zaniedbanych i rozległych pastwisk.

Personal zatrudniony przy tych pracach składał się z 3 komisarzów miejscowych, 3 inspektorów, 8 geometrów i 4 techników-pomocników.

Na Śląsku ukończono formalnie i faktycznie przeprowadzono w r. 1905:

11 podziałów z 868 h. i 365 uczestnikami.

W robocie było:

9 podziałów z 2186 h. i 335 uczestnikami, a mianowicie wykonano w 8 wypadkach nowe zdjęcie terenu operacyjnego, w 7 wypadkach wytyczenie i odgraniczenie nowo oddanych parcel i w 3 wypadkach oddanie w posiadanie nowych parcel gruntowych. Oprócz tego wniesiono 15 wniosków o podziały obszarów w łącznej ilości 700 h i ze 120 uczestnikami.

Jak w roku poprzednim tak i w roku 1905 rozciągały się operacye agrarne na Śląsku tylko na podział i oddanie w indywidualną własność, gospodarczo bardzo zaniedbanych, pastwisk, co się okazało bardzo skutecznym środkiem do podniesienia kultury.

Personal techniczny składał się z 1 komisarza miejscowego i 2 geometrów.

W Galicyi ukończono formalnie i faktycznie przeprowadzono w r. 1905: 1 Komasacyę z 165 h. i 48 uczestnikami, przyczem podnieść należy, że prace techniczne przy tej operacyi rozpoczęto dopiero w marcu 1905, a oddanie w posiadanie nowo powstałych parcel nastąpiło już we wrześniu tego samego roku.

Oprócz tego było w robocie:

4 komasacye z 12491 h. i 3431 uczestnikami, a mianowicie wykonano w 1 wypadku zdjęcie terenu operacyjnego, w 2 wypadkach wykończenie tego zdjęcia, a w 1 wypadku przeprowadzono ocenę gruntów.

Ponadto wniesiono:

4 wnioski komasacyjne
1 wniosek o podział i
2 wnioski o regulacye.

Z uwagi na to, że przeprowadzanie operacyj agrarnych w Galicyi rozpoczęto dopiero w r. 1904, wykazuje ilość w tak krótkim przeciągu czasu wniesionych wniosków, że ludność tego kraju pojmuje dobrze korzyści wypływające z tych operacyj, i można żywić słuszną nadzieję, że operacye agrarne rozszerzą się wkrótce w całym kraju.

Personal zajęty przy tych pracach składał się z 1 komisarza miejscowego, 7 inżynierów komasacyjnych i 1 technika pomocnika.

Pierwsze komasacye z urzędu rozpoczęto w Galicyi r. 1904 w gminach Sknilówek i Chiszczewice; a już w następnym roku 1905 oddano w Sknilówku nowo odstąpione parcele w posiadanie nowym właścicielom.

Obszar komasacyjny w Sknilówku, w pobliżu Lwowa położony, wynosi 148 h. i należy do 39 właścicieli, istnieje także 5 własności wspólnych. Przed komasacyą istniało 519 parcel o przeciętnym wymiarze 0·28 h. po komasacyi 71 parcel o przeciętnym wymiarze 2·1 h: stosunek zmniejszenia się ilości parcel przedstawia się przeto jak 7:1.

Druga gmina Chiszczewice w której rozpoczęto pracę wykazuje obszar 1234 h. z 643 właścicielami tudzież 279 własności wspólnych, oddziedziczonych, faktycznie już podzielonych, które jednakże w księgach gruntowych figurują jeszcze jako wspólna własność. Po ich rozwiązaniu i zidentyfikowaniu powiększyła się ilość właścicieli do 713. Dobrowolne i jednomyślne objęcie w posiadanie nowo powstałych parcel, co w ciągu lata tego roku nastąpiło, uważać należy, przy tak wielkiej ilości uczestników za nadzwyczajny wynik, który świadczy o beznagannem przeprowadzeniu całej operacyi.

Przed komasacyą istniało w Chiszczewicach 4683 parcel o przeciętnej powierzchni 0·26 h. po komasacyi 1688 parcel o przeciętnej powierzchni 0·73 h.; stosunek zmniejszenia się ilości parcel przedstawia się przeto jak 3:1.

Równocześnie z komasacyą nastąpiło uregulowanie, przez co 50 objektów gospodarczych przeniesiono za odpowiedniem odszkodowaniem na nowo odstąpione parcele. Oprócz tego założono spółkę do eksploatacyi pokładów torfu znajdującego się w tej gminie. Obszerny projekt melioracyjny znajduje się na razie jeszcze w opracowaniu. Niekorzystne warunki odnośnie do jakości gleby i ukształtowania gruntów, tudzież znaczna ilość uczestników, uczyniły przeprowadzenie tej komasacyi nader trudnem. W szczególności wymagały, skomplikowane i nieuregulowane prawa własności, ze strony organów powołanych do przeprowadzenia tej pracy, jak największej uwagi.

Pomyślny wynik obu tych komasacyj wzbudził w kołach rolniczych takie zainteresowanie się tą sprawą, że obecnie przedłożono już z 12 obszarów wnioski o przeprowadzenie komasacyi.

Celem poparcia tej akcyi zobowiązał się kraj w uznania godny sposób, pokrywać koszta utrzymania personalu technicznego przez przeciąg pierwszych 15 lat z funduszów krajowych.

W szybkiem przeprowadzeniu komasacyj posiada jednakowoż i państwo ważny interes, bo oprócz wszystkich innych gospodarczych korzyści, wytwarza komasacya zupełnie jasny pogląd na prawa posiadania i własności, a przez zmniejszenie ilości parcel przyczynia się znacznie do ułatwienia w prowadzeniu ksiąg gruntowych i do ewidencyi katastru podatku gruntowego.

Popieranie gospodarstwa pastwiskowego i produkcyi paszy na gruntach należących do państwa i funduszów publicznych.

C. k. Ministerstwo rolnictwa, przystępując do wykonania szerokiego programu, mającego na celu powiększenie stanu bydła rogatego w Austryi, wysłało niedawno okólnik do zarządów lasów i domen państwowych, oraz do dyrekcyi dóbr bukowińskiego grecko-oryentalnego funduszu religijnego w Czerniowcach, w którym wychodzi z założenia, że administracyi państwowej zależy na współdziałaniu w osiągnięciu tego celu także na terenach należących do państwa, aby tym sposobem dać przykład godny naśladowania także gospodarstwom prywatnym.

Należyty rozwój hodowli wymaga w pierwszym rzędzie odpowiednich pastwisk i obszarów dla produkcyi paszy. Istniejące jednak pod tym względem stosunki wymagają wielokrotnie wielu reform; gospodarstwa np. alpejskie wykazują prawie wszędzie znaczny upadek. Abstrahując od wielu innych przyczyn, da się ten fakt sprowadzić częściowo do tej okoliczności, że włościanin, który w regule nie posiada dostatecznej ilości własnych pastwisk, jest poddany przy używaniu takich obcych gruntów, które obciążone są na jego korzyść pewnemi służebnościami, pewnym ograniczeniom, które mniej lub więcej krępują go w sposobie prowadzenia gospodarstwa. Ograniczenia takie mają miejsce głównie ze względu na interes gospodarki lasowej. Nie potrzeba dowodzić, że ograniczenia w tym kierunku są zupełnie usprawiedliwione; stanowisko jednak, zajmowane celem uzasadnienia potrzeby takich ograniczeń, jest często o tyle jednostronne, że w praktyce zakorzeniły się, odnośnie do szkód wyrządzanych w lasach skutkiem pasienia w nich bydła, zapatrywania zbyt przesadne. Wpłynęło to na niezupełnie dobre względzie, mimo patentu z r. 1853, uregulowanie stosunku między właścicielami lasu i uprawnionymi do wykonywania służebności w sposób dla hodowli nie zawsze korzystny. Wobec znacznych obszarów dóbr, będących własnością państwa i funduszów publicznych, wydawało się rzeczą wskazaną dążyć przy pomocy odpowiednich zarządzeń ze strony państwa do poprawy wspomnianych wyżej stosunków przedewszystkiem w tych dobrach.

W podanym wyżej okólniku udziela Ministerstwo zarządom lasów państwowych i publicznych dyrektywy w tym kierunku, aby przy ścisłem przestrzeganiu interesów gospodarstwa lasowego przystąpiły do rozstrzygnięcia pytania, czy i o ile mogłyby być uwzględnione potrzeby hodowli krajowej w stopniu wyższym, jak to się dzieje dotychczas. W szczególności przestrzenie takie, które nadają się do zużytkowania jako pastwiska, albo które służyć mogą do produkcyi paszy, a co do których nie istnieje ustawowy lub przez władze zarządzony nakaz zalesienia, powinny być zalesione tylko wówczas, jeżeli za tym sposobem zagospodarowania przemawiają szczególne względy gospodarskie, albo techniczne. Na używanie pastwisk leśnych należy pozwalać wszędzie tam, gdzie nie szkodzi to gospodarstwu lasowemu; wogóle uprawnieni do wykonywania służebności powinni być poddani tylko nieuniknionym ograniczeniom. Także odnośnie do wolnych od służebności gruntów w Alpach zaleca okólnik możliwe ułatwienia w zużytkowaniu ich jako pastwisk i obszarów dla produkcyi paszy.

Ponieważ dalej, wskutek upadku gospodarstwa alpejskiego, odnośne przestrzenie i budynki znajdują się w stanie, który w wysokim stopniu utrudnia użycie ich pod pastwiska lub dla produkcyi paszy, przeto wspomniany okólnik uwzględnia równocześnie także przeprowadzenie melioracyi. W tym

celu Ministerstwo zamierza, o ile rozchodzi się o obciążone kawałki gruntów, udzielać interesowanym zasiłków w formie subwencyi państwowych, o ile zaś idzie o melioracye obszarów, obciążonych w całości służebnościami, przejąć niezbędne koszta takich melioracyi na budżet zarządu lasów państwowych. Okólnik zaleca odnośnym dyrekcyom jak najszybsze rozpoczęcie potrzebnych badań i dochodzeń. *P.*

Ogólne zasady sztucznego wylęgu i wychowu kurcząt.

Napisał
Stefan Bojanowski.

Ciąg dalszy.

Ośmiodniowe kurczęta mogą się już bawić na świeżem powietrzu. W lecie jest to rzeczą łatwą, w zimie jednak trzeba być bardzo ostrożnym i zazwyczaj nie prędzej, jak dopiero po trzech tygodniach można je pozostawić przez dłuższy czas na dworze, oczywiście tylko wtedy, gdy mrozu nie ma. Nie zapominajmy jednak o tem, że przy niesprzyjającej nawet pogodzie starszych kurcząt nie powinniśmy dłużej jak trzy, najwyżej cztery dni pozbawiać świeżego powietrza, byle tylko nie przemarzły. Świeże bowiem powietrze, a nawet zmiany temperatury są bezwarunkowo potrzebne do normalnego rozwoju i do wyrobienia zdrowia wychowującego się kurczęcia.

Gdy kurczęta doszły już do wieku sześciu tygodni, — to porosły na nich grubsze pióra, wobec czego nie potrzebują sztucznej matki i mogą się obyć bez ogrzanego przedpokoju.

III. Żywienie kurcząt.

Wykłutym z jaja kurczętom w pierwszych, co najmniej 48 godzinach nie powinno się dawać żadnego pożywienia, bo krótko przed wykłuciem wciągnęły one do żołądka przez otwór pępkowy tyle odżywczego żółtka, wiele im go przeznaczyła przyroda do utrzymania rozpoczętego życia po za granicami skorupy jaja. Wiele gospodyń popełnia jeszcze po dziś dzień ten zasadniczy błąd, że stara się jak najwcześniej żywić i poić zaledwie z jaja wykłute pisklęta. Wynik jest ten, że pisklę, zjadłszy zadany mu pokarm, nie jest w stanie go strawić, bo jeszcze nie strawiło reszty odżywczego żółtka, które przed wykłuciem do jego żołądka się dostało. Przepasione w ten sposób kurcze zazwyczaj ginie z powodu choroby żołądka i jelit. Amerykańska n. p. Firma „J. W. Miller, Freeport, IU“, wychowująca sztucznym sposobem krocie tysięcy kurcząt, kaczek i gęsi rocznie, świeżo wykłutym kurczątkom zadaje pierwszy pokarm i napój nie wcześniej, jak dopiero po 60, a nawet po 72 godzinach ich życia. Od czasu, kiedy zastósowano późniejsze po wykłuciu karmienie, śmiertelność kurcząt znacznie się w tym zakładzie zmniejszyła, a rozwój ich jest daleko silniejszy i normalniejszy jak wówczas, kiedy to pisklętom zadawano pokarm już w 36, lub 48 godzin po opuszczeniu jaja. W czasie tego pierwszego postu kurczęta trzymamy w stosownie ogrzanej i dobrze przyćmionej suszarce, bo tylko wtedy będą leżały spokojnie, będą spały i wypoczywały, najlepszy znak, że trawią resztki żółtka odżywczego normalnie, że są zdrowe, że im niczego nie braknie i że im po wyjściu z jaja dobrze na świecie. Gdybyśmy suszarki nie trzymali w półmroku, to kurczęta zamiast spać i wypoczywać — kosztem wzmacniania sił ruszałyby się, piszczały i z kąta w kąt wałęsały, nie wiedząc, co mają ze sobą robić.

Pierwszym, najodpowiedniejszym pokarmem dla świeżo wykłutych kurcząt jest sucha tarta czerstwa pszenna bułka, lub drobna jęczmienna, albo jaglana potłuczona kaszka, i to zadane w maleńkiej ilości w stanie suchym, a nie w postaci ciasta lub papki, aby nowonarodzone kurczątka nauczyły się używać dzióbka do przyjmowania pokarmu. Gdybyśmy pierwszy ten pokarm dali we formie ciasta (co bardzo często się dzieje), to kurczęta, nie umiejąc jeszcze dzióbać i wogóle jeść, wchodziłyby na ciasto i zanieczyszczały je, a to oddziaływałoby ujemnie na zdrowie pisklęcia. Skoro po kilkorazowem zadaniu pierwszego pożywienia w stanie suchym, kurczęta nauczyły się jeść i dzióbać, to możemy wtedy przystąpić do żywienia ich pokarmem miękkim i to we formie dość zbitego, ale jednak nie twardego ciasta, aby je z łatwością rozdzióbywać mogły.

W jaki sposób, a przedewszystkiem czem mamy dalej żywić kurczęta, zależeć to będzie od celu wychowu, a więc od tego czy naszem zadaniem jest produkcya:

1) Mięsnych i tłustych kurcząt na zabicie, czy też

2) Kur użytkowych i hodowlanych.

Pierwsze wymagają innego karmienia jak drugie, bo u pierwszych powinniśmy powstrzymywać rozrastanie się kości i zbyt wczesne opierzenie się, a to w celu poparcia jak najszybszego tworzenia się mięsa i tłuszczu, natomiast u drugich dziać się powinno przeciwnie, bo właśnie silna budowa szkieletu, jak również wczesne opierzenie się są rzeczą pożądaną. Pierwsze karmimy pokarmem miękkim i zawsze tym samym, a zadajemy go tak, ażeby kurczęta pozbawione swobodnego ruchu przez cały dzień po trochę jeść mogły, natomiast drugie karmimy na przemian to ziarnem, to pokarmem miękkim i to tylko wtedy, kiedy po spacerze i zabawie są głodne. Podstawowe codzienne pożywienie kurcząt przeznaczonych na zabicie, powinna stanowić papka, zrobiona ze zsiadłego mleka i cienko ześrutowanego jęczmienia lub też z obłuszczonej hreczki, a więc z karmy, w której przeważają węglowodany, pośredniczące przedewszystkiem przy tworzeniu się tłuszczu a następnie i mięsa. Pożywienie zaś kurcząt, które wychowujemy na kury użytkowe i hodowlane, powinno zawierać przedewszystkiem materye azotowe (białkowe) i mineralne sole, a więc składniki, które działają w pierwszym rzędzie na tworzenie się kości i mięśni. Składniki te zawarte są w karmach tak zwanych „treściwych“, jak: w wielu ziarnach, otrębach, mleku, jajach, mięsie, rybach, robakach, owadach i t. d.

1) Żywienie kurcząt przeznaczonych na zabicie.

Tak, jak wyżej powiedzieliśmy pierwszym najodpowiedniejszym pokarmem dla świeżo wykłutych kurcząt jest sucha tarta czerstwa bułka, drobna kaszka jęczmienna, lub jagły. Ten pokarm podajemy kurczętom, przeznaczonym na zabicie przez dwa dni t. j. przez trzeci i czwarty dzień po wykłuciu. Jako napój przeznaczamy słodkie gotowane mleko. Piątego dnia zaprzestajemy już podawać im napój, natomiast karma powinna być zadawaną we formie bardzo gęstej polewki, t. j. wolnego ciasta, lepiej powiedziawszy „papki“. Najstosowniejszą karmą do żywienia kurcząt przeznaczonych na zabicie jest mąka hreczana z domieszką pośledniego ryżu, w stanie na wpół surowym, t. j. rozparzonym na ogniu. Takiego ryżu dodaje się 2 litry do 10 litrów mąki hreczanej. Z mieszaniny tej i z chudego mleka robimy papkę. Mąkę hreczaną możemy wprawdzie zastąpić mąką jęczmienną po połowie z miałko śrutowaną kukurydzą, ale to pożywienie będzie dla kurcząt tej kategoryi bezwarunkowo mniej odpowiednie, jak mąka hreczana. Kto mieszka w bliskości wód słodkich i ma łatwość dostania małych rybek, to rybki te ugotowane, dobrze utarte i dokładnie zmięszane z wyż wspomnianą papką stanowić będą nader cenny dodatek do codziennego pokarmu kurcząt, nietylko przeznaczonych na zabicie, ale także i do chowu. Pokarm ten zwierzęcy zawiera bowiem znaczną ilość fosforanu wapniowego, który działać będzie korzystnie na budowę szkieletu. Treściwego tego pokarmu dodawać możemy początkowo tylko nie wiele.

(C. d. nast.).

Sprawy bieżące.

Najbliższe posiedzenie Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego odbędzie się w dniach 14 i 15 lutego.

Kurs chowu trzody chlewnej i kurs chowu drobiu. Ze względu, że sprawa podniesienia chowu trzody chlewnej, jednej z najważniejszych u nas gałęzi gospodarstwa wiejskiego, żywo obchodzi nasze gospodynie, Towarzystwo „Kobiece Gospodarstwo Wiejskie“ zajęło się zorganizowaniem kursu, mającego na celu zaznajomienie uczestniczek z zasadami racyonalnego wychowu, żywienia, pielęgnowania i wypasu trzody. Racyonalny wychów drobiu wszędzie, a w szczególności w naszym kraju ma nader doniosłe znaczenie. Wartość bowiem wywożonych poza granice naszego kraju jaj, drobiu i pierza jest tak wielka, że dochód z tego źródła dorównywa, a często nie przewyższa dochody, osiągane z różnych innych gałęzi produkcyi rolnej. Ponieważ sposób prowadzenia racyonalnej hodowli drobiu w kraju naszym pozostawia niejedno do życzenia i wiele jeszcze da się na tem polu zdziałać, Towarzystwo „Kobiece Gospodarstwo Wiejskie“, czyniąc zadość wielokrotnie w tym względzie wyrażanym życzeniom, uchwaliło zorganizować kurs, mający na celu teoretyczne i praktyczne obznajomienie naszych gospodyń z zasadami racyonalnego chowu drobiu.

Wydział Towarzystwa „Kobięce Gospodarstwo Wiejskie“ zwraca się do naszych Pań i gospodyń wiejskich, zachęcając je gorąco do jak najliczniejszego udziału. Kursa trwać będą od 20 lutego do 20 marca b. r. Informacyi wszelkich w tym kierunku udziela ustnie lub pisemnie biuro Towarzystwa, Kraków, ul. Grodzka 53, (Studyum rolnicze). Godziny urzędowe od $12\frac{1}{2}$ do $1\frac{1}{2}$ z wyjątkiem świąt.

Ze stołu redakcyjnego.

Antoni Wieniawski z Chlewni *„O naszych stowarzyszeniach rolniczych“.* — Biblioteka Rolnika Polskiego I. Warszawa 1906, str. 35. E. Wende i Sp. Cena kop. 15 w oprawie.

Janusz Dmochowski: *„O kółkach i spółkach rolniczych“.* Warszawa 1907, str. 59. E. Wende i Sp. Cena kop. 30. — „Cały dochód ze sprzedaży przeznacza się na rzecz polskiej szkoły podlaskiej w Siedlcach“.

P. Wieniawski: stwierdza, że „wśród gospodarzy naszych ujawnia się dążność zawiązywania spółek handlowych, zakładania sklepów dla uchronienia się od wyzysku niesumiennych kupców i zyskania możności zaopatrywania się w dobry i tani towar. Dążenie to ze wszech miar chwalebne, a jednak w wielu razach Kółkom rolniczym pierwszeństwo oddać wypadnie“. Autor trafnie i wymownie podnosi potrzebę wspólnej pracy celem wzajemnego pouczania się członków, widzi w podniesieniu tym sposobem techniki rolniczej główne zadanie kółek rolniczych nie zapoznaje jednak innych zadań tej instytucyi: „Kółka mogą i powinny współdziałać zakładaniu różnych spółek“. P. Wieniawski zajmuje się szczegółowem określeniem tego, co uważa za główne zadanie Kółek. Podnosi potrzebę zwiedzania gospodarstw i w interesującym wywodzie wylicza „najważniejsze i najbardziej rozpowszechnione błędy, jakiemi gospodarstwa włościańskie u nas grzeszą“, a którym przeciwdziałać powinny Kółka rolnicze. A zatem podkreśla autor „niedokładną uprawę roli, złe obchodzenie się z obornikiem, niedość staranne pielęgnowanie zasiewów, brak paszy wskutek niedostatecznej uprawy roślin pastewnych, zaniedbanie łąk i pastwisk, niedostateczną siłę nawozową i brak niezbędnych pokarmów w roli, używanie złych nasion do siewu, zaniedbanie hodowli“. Obok kółek rolniczych wedle powyższego programu zaleca przedewszystkiem spółki mleczarskie i kredytowe. W zakończeniu omawia pokrótce formalności prawne, których spełnienie jest koniecznem celem zawiązania kółek i podaje wzór podania do gubernatora.

Pełna erudycyi literackiej rozprawka p. Dmochowskiego omawia wyniki osiągnięte zagranicą w zakresie assocyacyi rolniczej, chcąc przez to zachęcić nasze społeczeństwo do pracy w tym samym kierunku. Szybki wzrost literatury o związkach rolników świadczy dodatnio o powszechnem zainteresowaniu się tą kwestyą.

Komunikat krajowego Biura pośrednictwa pracy. I. Zgłoszenia pracodawców (miejsca wolne): **Kraj. Biuro:** 6 fornali rocznych. Płaca 80 K., 10 krc. zboża, 3 krc. kartofli, 400 sążni ogrodu przeoranego, 8 m. drzewa dostawionego do mieszkania, 2 l. mleka lub pastwisko i kawałek łąki dla krowy, mieszkanie i miesięczne premie za wzorowe prowadzenie inwentarza. Adres: W. P. Wincenty Rozwadowski, Kozłów p. Milatyn Nowy; 4 fornali-Polaków do inwentarza żywego. Pożądane, aby każdy miał ze 2 czeladzi do robót płatnych na dniówkę lub miesięcznie. Płaca 60 K., 12 ctn. zboża twardego, 600 sążni ogrodu, 4 fury opału. 1 krowa lub 2 l. mleka dziennie, mieszkanie, ubezpieczenie od wypadków. Wolno trzymać 1 świnię i 20 kur. Od 1/IV. 1907. Adres: W. P. M. Bogdanowicz, Dobranówka p., Jezierzany koło Czortkowa. — **Bochnia:** 4o fornali-kawalerów; 60 dziewek dworskich; 11 wolarzy-kawalerów; 6 wolarzy żonatych; 5 chłopaków do źrebiąt; 2 parobków na plebanię; 5 parobków żonatych; 2 polowych; 6 karbowych; 4 leśnych; 15 fornali żonatych; 2 pastuchów żonatych; 2 gospodarzy; 6 dziewek na ordynaryę; 6 robotników rolnych, zaraz! dziennie 1 K. 60 hal., mieszkanie, opał i światło; 15 chłopaków, 102 K., i utrzymanie; 15 chłopaków, 100 K. i utrzymanie, od 1/III. do końca listop.; 15 dziewek, 100 K. i utrzymanie, od 1/III. do końca listop.; 11 robotników rolnych, żonatych, 140—200K. i wyżej i deputat. Żony otrzymują osobne wynagrodzenie; 110 dziewcząt, 120—150 K. i utrzymanie; 33 mężczyzn, dziennie 1 K. do 1 K. 40 hal., w czasie żniw o 50 gr. dziennie więcej, od 1/IV. do 1/VI. 1907; 72 kobiet, dziennie 80 gr. do 1 K. 10 hal., w czasie żniw o 50 gr. dziennie więcej i cały deputat, od 1/IV. do 1/VI. 1907; 1 ekonom Ślązak. — **Brody:** 2 gumiennych piśmiennych; 1 ekonom lub pisarz w wieku 35—40 lat, kawaler lub wdowiec; 1 koniuszy; 27 fornali, 60—80 K. i ordyn. lub wikt; 22 dziewek folwarcznych, do 100 K. i wikt. — **Cieszanów:** 1 podleśniczy; 120 K., 14 ctn. zboża, utrzymanie 2 krów, 800 sążni ogrodu uprawionego, mieszkanie, opał. W miarę uzdolnienia może otrzymać więcej; 1 leśny, 80 K., 12 ctn. zboża, 2 krowy na utrzymanie, 600 sążni ogrodu, strzałowe do 40 K., 2 gr. od fury, mieszkante i opał; 20 robotników do rąbania sągów w lesie, 2 K. od sążnia kwadr.; 20 robotników do rąbania kloców w lesie, 4 gr. od m. bież. z okorowaniem; 7 fornali dworskich, żonatych, 60 K. 10 ctn. zboża, 12 m. drzewa, $1\frac{1}{2}$ l. mleka, $\frac{1}{4}$ mgr. pola i mieszkanie; 4 parobków do koni, 360 K., lub 55 K., 128 kg. pszenicy, 436 kg. żyta, tyleż jęczmienia, 20 krc. kartofli, mleka 2 l. latem, $1\frac{1}{2}$ zimą 1 sąg drzewa, 1000 kg, węgli, żony za dojenie krów $1\frac{1}{2}$ l. mleka dziennie; 6 fornali żonatych lub kawalerów, 66 K., 9 ctn. zboża. $1\frac{1}{2}$ l. mleka, $\frac{1}{4}$ mrg. pola, mieszkanie, opał i wolne mlewo; 4 dziewki dworskie, 60 K., 10 ctn. zboża, 12 m. drzewa, $\frac{1}{4}$ mgr. pola, 1 l. mleka i mieszkanie; 2 dziewki dworskie do kuchni, 80 K. rocznie i utrzymanie. — **Drohobycz:** 1 pisarz ekonomiczny; 12 parobków; 6 dziewek; 4 chłopaków w wieku 16—18 lat, do stajni cugowej i opasowej; 1 dozorca do koni, wysłużony wojskowy. — **Kałusz:** 73 parobków do dworu, na ordyn., 80—100 K., 10—12 krc. zboża, mieszkanie, ogród, opał i mleko; 20 fornali dworskich 125 K., mieszkanie i wikt; 15 dziewek do dworu, 90—100 K., mieszkanie i wikt; 1 gumienny, 120 K., 13 krc. zboża, $\frac{1}{2}$ mgr. ogrodu, mieszkanie, opał i mleko. — **Kołomyja:** 1 dozorca do koni, 72 K., 12 krc. ordyn., mieszkanie, opał, ogród, utrzymanie 1 sztuki bydła. — **Limanowa:** 1 służący do koni, 120—140 K. i wikt; 1 służący do wołów, 100—120 K. i wikt; 4 dziewki do bydła, 120 K., wikt i całe utrzym., zaraz!; 5 dziewek stajennych, 74 K. rocznie i całe utrzym.; 1 polowy, 72 K., 11 krc. zboża, utrzymanie 1 krowy i 1prosięcia, 14 rzędów pod ziemniaki, 4 rzędy pod kapustę; 1 gospodarz-karbowy, 150 K. i pełne utrzymanie, lub 120 K., 10 krc. zboża, 15 krc. ziemniaków, 2 l. mleka w lecie, 1 l. mleka w zimie, zagon pod kapustę, mieszkanie, opał; 1 fornal, 90 K., wikt i 4 chleby tygodniowo; 1 pastuch 50—55 K., wikt i 2 chleby tygodniowo; 10 fornali-pastuchów, 80 K., 11 ctn. zboża mielonego, 2 sągi drzewa, $\frac{1}{2}$ mgr. ogrodu, mleka latem $1\frac{1}{2}$ zimą 1 l. dziennie i na ubezpieczenie na starsze lata po 20 K. do Kasy oszcz.; 1 dziewka do stajni, 60 K., wikt i 2 chleby tygodniowo; 2 karbowych, 100 K., 12 ctn. zboża mielonego, 2 sągi drzewa, $\frac{1}{2}$ mgr. ogrodu, mleka latem $1\frac{1}{2}$ zimą 1 l. dziennie i na ubezpieczenie na starsze lata po 20 K. do Kasy oszczędności. — **Myślenice:** 1 fornal, zaraz! 80 K., 11 ctn. zboża, 1 l. mleka, $\frac{1}{4}$ mgr. ogrodu, mieszkanie i opał. — **Nowy Sącz:** 7 dziewek do gospodarstwa, 50—96 K. i utrzymanie; 2 parobków, 100 K. i utrzymanie; 1 pastuch, 56 K. i utrzymanie; 1 pasterka, 50 K. i utrzymanie; 2 wolarzy, 60 K. i utrzymanie; 4 fornali, 70 K. i utrzymanie; 1 dozorca do lasu i polowania, 20 K. mies., wikt i strzałowe; 31 robotników do dróg lasowych. 1 K. 40 hal. do 2 K. dziennie; 20 robotników rolnych i lasowych. 10—18 K. mies. i deputat. — **Oświęcim:** 1 dozorca do lasu i polowania, 20 K. i wikt; 1 leśny piśmienny do lat 40, 120 K., mieszkanie, 6 kup opału, 10 ctn. zboża, pół roku 1 l. mleka, drugie pół roku 2 l. i pniowe do wysokości 80 K.; 9 dziewek do krów, 120 K. i wikt lub ordynarya; 8 dziewek do krów; 2 pastuchów do bydła, 280 K., mieszk., opał i 2 l. mleka; 2 dziewki folwarczne, 120 K. i wikt; 2 parobków, 150 K. i wikt; 6 fornali do koni, 160—240 K. i mieszkanie; 1 karbowy, 300 K. mieszkanie, opał i 2 l. mleka dziennie; 1 ekonom-kawaler z niższą szkołą rolniczą. — **Lwów:** 26 parobków; 1 leśny, 20 K., mies., wikt, strzałowe, kawaler; 1 ekonom w wieku 35—45 lat, kawaler, odpisy świadectw i warunki należy przesłać listownie pod adresem: Zarząd dóbr Czołhańszczyzna p. Borki wielkie. — **Podhajce:** 1 ekonom, kawaler lub wdowiec, wedle umowy; 1 stawniczy, obeznany z hodowlą karpi; 6 fornali, 60 K., 10 ctn. zboża, mieszkanie, opał, ogród, 1 l. mleka 8 krc. kartofli. Pożądani Mazurzy!; 5 fornali, 80 K., 10 ctn. zboża, 1 l. mleka, opał, ogród, mieszkanie. Pożądani Mazurzy!. — **Sanok:** 1 pomocnik leśniczy z niższym egzaminem; 1 dozorca do lasu i polowania; 15 fornali; 10 dziewek folwarcznych; 8 parobków do koni; 6 parobków do wołów; 1 ekonom-kawaler. — **Bochnia:** 4 furmanów; 1 furman na ordynaryę zaraz. — **Brody:** 1 chłopiec do koni, 10 K. i wikt. — **Chrzanów:** 2 furmanów, 110—120 K. i wikt. — **Cieszanów:** 1 furman do koni cugowych, 72 K., 10 ctn. zboża, 12 krc. kartofli, 1 l. mleka, 600 sążni ogrodu, mieszkanie, opał. — **Drohobycz:** 2

furmanów dobrych do koni cugwych. — **Limanowa:** 1 furman, 100 K,. i wikt, 2 chleby tygodniowo. — **Lwów:** 1 ujeżdżacz koni, wysłużony kawalerzysta. — **Nowy Sącz:** 1 furman, dobry jeździec na koniu. — **Sanok:** 7 chłopaków do koni.

Zgłoszenia szukających pracy (miejsca poszukiwane): — **Bochnia:** 3 rządców ekonomicznych; 8 ekonomów; 1 leśniczy. — **Brody:** 2 leśniczych egzaminowanych; 1 dozorca gospodarczy; 1 praktykant ekonomiczny; 1 chmielarz; 1 mleczarz; 2 gajowych; 1 gumienny; 1 pisarz kawaler do rachunkowości. — **Chrzanów**: 1 leśny żonaty. — **Cieszanów:** 1 rządca ekonomiczny z praktycznem wykształceniem; 1 łeśniczy lub podleśniczy; 3 leśnych; 1 parobek do koni cugowych; 1 polowy żonaty, żona do robót na dniówkę, syn za fornala. — **Drohobycz:** 6 pomocników gospodarczych lub pisarzy ekonomicznych z niższą szkołą rolniczą; 1 ekonom; 1 rządca ekonomiczny; 1 leśniczy ze szkołą lasową i 6-letnią praktyką; 1 leśniczy-podleśniczy także zarządca folwarku; 1 nadleśny; 1 ekonom gumienny karbowy; 1 pasiecznik także gospodarz rolny i dobry sadownik; 1 dozorca polny, gumienny, z zawodu kotlarz. — **Gorlice:** 2 robotników rolnych — **Kałusz:** 1 rządca ekonomiczny ze szkołą w Dublanach, może złożyć 6000—8000 K. kaucyi; 1 ekonom wdowiec z 25-letnią praktyką; 1 gumienny, żonaty, żona za kucharkę; 180 robotników sezonowych, 20—24 K., ordyn., i koszta podróży. — **Kołomyja:** 1 leśniczy rządowy pensyonowany, także pisarz kancelaryjny; 1 pomocnik lasowy; 1 praktykant lasowy ukończony, 72 K. mies. i utrzymanie; 1 pobereźnik gajowy, piśmienny świadectwa b. dobre. — **Limanowa:** 1 robotnik rolny; 1 pomocnik gospodarczy, 150 K. rocznie, utrzymanie 1 krowy i 1 prosięcia, 1/2 mgr. ogrodu, 14 rzędów pod kartofle, 4 rzędy pod kapustę, 12 krc. zboża. Ma ukończony kurs mleczarstwa. — **Lwów:** 1 chmielarz z ukończoną szkołą mleczarską; 4 ekonomów. — **Łańcut:** 1 kawaler ekonom, z niższą szkołą rolniczą 500 K. pensyi, 20 cet. ordynaryi, 2 mgr. ogrodu, opał, światło, mieszkanie i utrzymanie 3 krów; 1 pisarz ekonomiczny z 8-letnią praktyką przy tartaku, żonaty, wymagania skromne; 1 leśniczy z dobremi poleceniami; 1 gospodarz karbownik, b. wojskowy 120 K., 14 krc. ordyn., 1/2 mgr. ogrodu, 3 l. mleka lub utrzymanie 1 krowy, mieszk., opał, światło. — **Myślenice:** 1 zarządca ekonom samodzielny, 800 K., 24 ctn. zboża 8 ctn. pośladu, 2 mrg. ogrodu, 8 l. mleka, mieszk., opał, i konia pod wierzch; 1 ekonom, 500 K., 20 krc. zboża, 2 mgr. ogrodu, utrzymanie 3 krów, mieszkanie, opał; 1 podleśniczy fachowiec, kawaler; 1 fornal żonaty zaraz. — **Oświęcim:** 1 leśny. — **Podhajce:** 1 ekonom młody, żonaty, świadectwa chlubne; 1 fornal. — **Sanok:** 1 rządca ekonomiczny; 2 pisarzy gospodarczych. — **Bochnia:** 1 furman. — **Brody:** 9 furmanów. — **Drohobycz:** 2 furmanów do koni cugowych. — **Kołomyja:** 3 furmanów, świadectwa dobre. — **Lwów:** 4 furmanów z b. dobremi świadectwami. — **Podhajce:** 1 furman lat 24 dobre świadectwa.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Sprawozdanie Syndykatu Towarzystw rolniczych

z targu zbożowego w Krakowie na Kleparzu dnia 15. stycznia 1907.

Dzisiejszy targ odbył się w usposobieniu słabem a to głównie pod wpływem notowań peszteńskich, gdzie brak chęci kupna od pewnego czasu jest widocznym a ceny są chwiejne. Zniżka nie jest wprawdzie daleko idącą i obraca się w granicach halerzy dzięki niewielkiemu zaofiarowaniu, w każdym jednak razie kupujący mają nabitą głowę urzędowem sprawozdaniem podającem definitywne wyniki świetnych zbiorów na Węgrzech, przewyższających o 33 miliony ctm. zbiory roku 1905.

Porównywując zbiory Galicyi wynoszące za rok 1906 7.66 milionów ctm. pszenicy 9.92 milionów ctm. żyta, 5.53 milionów ctm. jęczmienia, 14.34 milionów ctm. owsa, 1.44 milionów ctm. kukurudzy łącznie niespełna 39 milionów ctm. zboża, musimy zastanowić się nad problemem, jaka część z owych 33 milionów ctm. nadwyżki zboża węgierskiego przyjdzie do młynów, gorzelń i gospodarstw galicyjskich i jak wśród tych danych mogą się ukształtować nasze ceny.

Stawianie horoskopów wogóle jest rzeczą niełatwą i dość nieuchwytną, zależną bowiem od wielu różnorodnych czynników. Niepodobna jednak wobec powyższych danych oprzeć się pewnym obawom, które spotęgować się mogą na wypadek lepszych dróg i dowozów i intenzywniejszego ruchu kolejowego etc. Są to co najmniej momenta oddziaływujące w wysokim stopniu na zajmowanie przez spekulacyą stanowiska wyczekującego.

Drugie pytanie jakie się nasuwa jest: jakie wobec tego zajmą stanowisko rolnicy galicyjscy i czy pomyślą wogóle o organizacyjnej obronie?

Jak dotąd wygląda sprawa na położenie uszów po sobie na sposób zająca siedzącego pod miedzą. Ta tylko jest różnica, że o tym zającu myśliwi wiedzą!

Sprzedawano: pszenicę białą od 8.45—8.55 K., pszenicę czerwoną od 8.30—8.45 K., żyto od 6.70—7.05 K., jęczmień od 6.70—7.05 K., owies od 7.70—8.05 K., groch zwykły od 9.75—10.50 K., groch Victoria od 12.00—13.00 K., (do siewu) na paszę 00.00 do 00.00 K., wyka nowa 00.00 do 00.00K., bobik 00.00 do 00.00 K., kukurudza stara 00.00 do 00.00 K., kukurudza nowa od 6.20—6.40 K., kukurudza Cinquantino od 7.00—7.40 K., otręby pszenne od 5.00—5.25 K., żytnie od 5.25—5.45 K., rzepak zimowy 15.00—16.00 K., koniczyna czerwona nas. 55.00—70.00 K., koniczyna biała 33.00—45.00 K., tymotka 23.00—26.00 K.

Zboża.

Jęczmień pastewny. Wiedeń 15/I 13.20—14.00 K. **Lwów** 11/I 12.60—13.20 K. za 100 kg.

	Styczeń	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies
Lwów	11	15.40—15.80	11.80—12.20	14.00—15.20	13.80—14.20
Tarnów	28	15.50—16.50	12.50—13.50	12.50—14.50	14.40—15.00
Podwołoczyska.	2	14.30—15.00	11.00—11.40	12.20—15·50	12.80—13.40
„ ros. bez cła	2	11.80—12.90	10.80—11.20	00.00—00.00	00.00—00.00
Wiedeń	15	14.70—15.70	13.20—13·80	14.70—18.50	15.50—15.90
Peszt	16	14.80—14.82	13.50—13.52	00.00—00.00	14.70—14.72
Ceny w koronach za 100 *kg.*					
Wrocław	14	17.10—18.00	15.10—15.70	12.60—17.00	14.70—15.40
Ceny w markach za 100 *kg.*					

Jęczmień na krupy. Wiedeń 15/I 13.60—14.20 K. 100 kg.

Kukurydza. Wieden 15/I 13.40 13.90 K., **Lwów** 19/XII 00.00—00.00 K. **Peszt** 16/I 10.20—10.22 K. **Tarnów** 28/XII 16.50—18.00 K za 100 kg **Podwołoczyska ros.** 2/I 12.20—12.40.

Strączkowe, przemysłowe, okopowe i nasiona.

Groch. Wiedeń 12/I 20.00—23.00 K. **Lwów** 3/I 13.50—19.00 K. **Tarnów** 28/XII 16.00—24.00 K. za 100 kg.

Wyka. Lwów 11/I 11.40—11.80 K.

Chmiel. Wiedeń 28/XII zatecki miejski 220—240 K, zatecki okoliczny, 220—240 K., anschauer czerwony 180—190 K., zielony 160—170 K. za 100 kg. **Lwów** 23/VIII 00—00 K. za 56 kg. **Saaz** 10/XI 165—218 K.

Rzepak. Peszt 8/I 25.80—26.00 K. **Tarnów** 28/XII 31.00—32.00 K. za 100 kg.

Ziemniaki. Kraków 15/I 5.00—6.00 K. **Tarnów** 28/XII 4.20—4.50 K. **Lwów** 23/VIII 00.00—00.00 K.

Koniczyna czerwona. Lwów 11/I 100.00—120.00 K. **Podwołocz. galic.** 28/XI 100.00—116.00 K. **Podwołocz. ros.** 2/I 108.00—130.00 K. bez cła. **Wiedeń** 4/I styryj. 145.00—155.00 K. średnia jakość 120.00—130.00 K., gruboziarnista czysta 115.00—120.00 K. za 100 kg.

Koniczyna biała. Kraków 21/VIII 00.00—00.00 K. **Lwów** 11/I 60.00—90.00 K. **Wiedeń** 4/I 100.00—130.00 K. za 100 kg. **Podwołoczyska ros.** 26/XII 72—86.

Zwierzęta i produkty zwierzęce.

Woły. Wiedeń 14/I galicyjskie prima 90.00—100.00 K., secunda 82.00—89.00 K., tertia 78.00—81.00 K. za 100 kg. żywej wagi. Spęd sztuk 875.

Nierogacizna. Wiedeń 3/I. prima 100.00—104.00 K. tłuste 116.00—120.00 K. za 100 kg. żywej wagi.

Miejska centralna targowica na bydło w Krakowie 15/I. Na dzisiejszy targ spędzono bydła rogatego 35 sztuk, jałownika 22, cieląt 233 owiec i kóz 0, nierogacizny 273. Płacono za woły po 210—300 K., za krowy 160—210 K., buhaje 103—266 K. za sztukę. Za cielęta płacono 26—68 K. za sztukę. Za nierogaciznę płacono po 110—118 K. za 100 kg. rzeźnej wagi (bitych sztuk).

Masło. Wiedeń 15/I deserowe 2.60—3.00 K., wiejskie 2.40—2.60 K. zwykłe targowe 2.00—2.30 K. **Kraków** 15/I targowe 2.20—2.60 K. za 1 kg. **Hamburg** 11/I stołowe I klasy 228.00—236.00 M, II klasy 210.000—218.00 M. III klasy 190.00—204.00 Marek za 100 kg. **Berlin** 12/I dworskie i spółkowe, prima 232.00—236.00 M., secunda 224.00—234.00 M., tertia 224.00—000.00 Marek za 100 kg.

Jaja. Wiedeń 15/I prima 23—24 sztuk, secunda 25—00 sztuk, konserwowanych w wapnie 30—32 sztuk za 2 K. **Kraków** 15/I 3.60—4.80 K. **Berlin** 14/I 4.40—4.45 M. za kopę.

Spirytus.

Wiedeń. 16/I surowy 75% 39.80—40.20 K., 11/I rafinowany 90% bez opłaty 133.50—134.00 K.

Lwów 11/I 38.00—39.00 K.

Pasza.

Siano. Kraków 15/I 4.20—5.80 K. **Tarnów** 28/XII 5.00—5.50 K. **Wiedeń** 15/I 5.60—7·40 K. za 100 kg.

Koniczyna. Kraków 15/I 6.40—7.60 K. **Wiedeń** 15/I 4.60—7.60 K. za 100 kg.

Słoma. Kraków 15/I 4.00—5.00 K. **Tarnów** 28/XII 3.80—4.20 K. **Wiedeń** 15/I 5.00—5.10 za 100 kg.

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Adam Krzyżanowski.

L. 172.

OGŁOSZENIE.

W sprawie subwencyonowania licencyonowanych ogierów w r. 1907.

W myśl reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 10 sierpnia 1896 L. 15452, Komitet c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, jak w latach ubiegłych tak i w r. 1907 wypłacać będzie o ile na to starczą odpowiednie fundusze — subwencye do 300 koron na utrzymanie licencyonowanych ogierów, będących prywatną własnością hodowców zachodniej części kraju i to pod warunkami następującymi:

1) Hodowca może w r. 1907 otrzymać subwencyę tylko za takiego ogiera, który przynajmniej za rok jeden t. j. na r. 1907 od komisyi licencyonującej otrzymał licencyę do stanowienia klaczy, nie będących w posiadaniu właściciela subwencyonować się mającego ogiera.

2) Subwencyonowane mogą być tylko ogiery zdrowe, silne, dobrze zbudowane i takiego typu, że przypuszczać można, iż produkta po nich będą dobrymi końmi roboczymi, lub włościańskimi.

3) Ubiegający się o subwencyę dla swoich ogierów hodowcy, winni do podania (porównaj §. 8.) dołączyć oryginalną kartę licencyjną, wykazującą, że ogier uzyskał lincencyę na r. 1907.

4) Komitet przyznawać będzie subwencyę tylko na rok jeden i to po obejrzeniu ogiera przez wysłanego w tym celu Delegata, który orzeknie, czy ogier na subwencyę zasługuje lub nie.

5) Ogier subwencyonowany w r. 1907 może i przez dwa następne lata dostawać subwencyę, jeżeli właściciel wszystkim przepisanym warunkom zadość uczyni, a w r. 1908 i 1909 stosowne wniesie podania.

6) Hodowca, któremu Komitet przyznał subwencyę na ogiera winien nadesłać do 1 września 1907 r. wierzytelny regiestr stanowienia, wykazujący, że ogier subwencyonować się mający w r. 1907 pokrył co najmniej 40 klaczy, nie będących własnością właściciela ogiera. Komitet po otrzymaniu takiego regiestru wypłaci subwencyę w końcu października 1907 r.

7) Gdyby się okazało, że hodowca puszcza swego ogiera dwa razy jednego dnia do klaczy, to w takim wypadku Komitet przyznanej subwencyi nie wypłaci.

8) Hodowcy, mający zamiar starać się o subwencyę dla swych licencyonowanych ogierów, winni podania wnieść za pośrednictwem Wydziałów Towarzystw rolniczych okręgowych do Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego najpóźniej do 1 Maja 1907. Podania wniesione później uwzględnione nie będą.

Kraków, 15 Stycznia 1907 r.

Z Komitetu ck. krakowskiego Towarzystwa Rolniczego.

DOM ROLNICZY

ERNEST BAHLSEN

KRAKÓW, UL. KARMELICKA 23

oferuje w miarę zapasów

KONICZYNĘ CZERWONĄ:

	czystość	siła k.	Cena za 100 kg.
NASIENIE • Z PODOLA ROSYJSKIEGO			Koron
z gwarancyą, zupełnie wolne od kanianki i bez domieszki ziarna wszelkiego innego pochodzenia. Jakość przednia	98%	90%	148·—
NASIENIE KRAJOWE			
gruboziarniste, z gwarancyą, zupełnie wolne od domieszki ziarna amerykańskiego, włoskiego, węgierskiego i t. p. zupełnie wolne od kanianki i chwastów, najlepszej jakości	98%	88%	144·—

tudzież wszelkie inne nasiona z gwarancyą za czystość i siłę kiełkowania według wymogów krajowej stacyi botan. roln. we Lwowie.

Prof. T. Czaykowski.

„Hodowla ryb i raków"

z 200 prześlicznemi rycinami w tekscie.

Do nabycia

w Administracyi Głosu rolniczego w Tarnowie.

Cena 4 Kor. już z przesyłką pocztową, w handlu księgarskim o 20% drożej.

Numer okazowy „Głosu rolniczego" darmo i opłatnie.

12 Krów

rasy nizinnej czarno-srokate, cielne i do chowu jeszcze zupełnie odpowiednie ma na sprzedaż

ZARZĄD DÓBR JASIONKA p. loco.

Towarzystwo rolnicze okręgowe w Białej

poszukuje sekretarza zaraz.

Wymagane jest przynajmniej średnie wykształcenie rolnicze, znajomość buchalteryi i handlu rolniczego. — Wszelkich wyjaśnień udziela i zgłoszenia przyjmuje prezes Towarzystwa Adolf Poniński, Kobiernice p. Kęty.

Agronom lat 28, kawaler, z ukończoną średnią szkołą rolniczą w Czernichowie i Akademią ziemiańską w Wiedniu, z kilkoletnią praktyką w większych wzorowo prowadzonych majątkach, poszukuje posady jako rządca. — Bliższej wiadomości udzieli z grzeczności Władysław Schwarz, Staszkówka p. Ciężkowice.

Nakładem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego. — Z drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod zarządem Józefa Filipowskiego.